

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 2.7.2008
KOM(2008) 420 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ,
EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU
A VÝBORU REGIONŮ**

Nediskriminace a rovné příležitosti: Obnovený závazek

{SEK(2008) 2172}

1. ÚVOD

Evropská unie je založena na společných zásadách svobody, demokracie, dodržování lidských práv a základních svobod. Všechny naše evropské společnosti uznávají společnou zásadu, že všichni jsou si rovnocenní a měli by mít spravedlivý přístup k životním příležitostem. Diskriminace tyto sdílené hodnoty narušuje.

Evropské úsilí k zajištění rovnosti jednotlivců má dlouhou tradici. Amsterodamská smlouva dala nový impuls evropskému postupu proti diskriminaci na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace. Diskriminace v zaměstnání a povolání na základě všech výše uvedených důvodů je zakázána. Pokud jde o rasu nebo etnický původ a otázky rovnosti žen a mužů, zákaz diskriminace se kromě zaměstnání vztahuje i na mnoho dalších oblastí.

V současné době má Evropská unie jeden z nejvyspělejších nediskriminačních právních rámců na světě. Přestože bylo dosaženo velkého pokroku, mnoho Evropanů se nadále domnívá, že diskriminace je stále rozšířena: 15 % udává, že se s ní v minulém roce setkala osobně a 29 % bylo jejími svědky¹.

Ve svém sdělení „Obnovená sociální agenda: Příležitosti, přístup a solidarita v Evropě 21. století“², k němuž je toto sdělení připojeno, Komise obnovuje své odhodlání zajistit, aby každému byla dána rovná příležitost k uplatnění jeho možností.

Toto sdělení vychází z úspěšného provádění rámcové strategie proti diskriminaci z roku 2005³, Evropského roku rovných příležitostí pro všechny (rok 2007) a z přínosu evropských orgánů, občanské společnosti a sociálních partnerů a představuje ucelený přístup, jehož cílem je posílit činnost v boji proti diskriminaci a prosazovat rovné příležitosti.

K tomuto sdělení je připojen zejména návrh nové směrnice o zákazu diskriminace na základě věku, zdravotního postižení, sexuální orientace a náboženského vyznání nebo přesvědčení mimo oblast zaměstnání. Předkládaný návrh je novým mezníkem, který otevírá cestu k dokončení právního rámce pro celoevropský postup proti všem formám diskriminace, jak je stanoveno v článku 13 Smlouvy o založení Evropského společenství.

Lepší legislativní ochrana proti diskriminaci musí být provázena aktivní strategií prosazující nediskriminaci a rovné příležitosti. Toto sdělení tedy také navrhuje opatření, která se mají stát novým impulsem pro dialog o politice nediskriminace a efektivnějším využívání dostupných nástrojů, a to jak obecně, tak i se zvláštním důrazem na prosazování sociálního začlenění Romů vzhledem ke zvláštním diskriminačním problémům, jimž čelí.

2. POSÍLENÍ BOJE PROTI DISKRIMINACI

V boji proti diskriminaci nelze zvítězit pouze pomocí právních předpisů. Především to závisí na změně postojů a chování. Nelze však pochybovat o tom, že účinný a řádně prosazovaný právní rámec, který diskriminaci právně postihuje a který zajišťuje, aby oběti měly nárok na

¹ Zvláštní průzkum Eurobarometr 296 (2008)

² KOM(2008) 412 v konečném znění.

³ KOM(2005) 224 v konečném znění.

účinné právní prostředky, je zásadním předpokladem pro realizaci skutečných změn. Komise je odhodlána zajistit dodržování stávajícího právního rámce a zároveň navrhnout potřebné nové právní předpisy k rozšíření rozsahu právní ochrany na všechny formy diskriminace ve všech oblastech života.

2.1 *Provádění stávajícího právního rámce*

K provádění článku 13 Smlouvy o založení Evropského společenství, který umožňuje stíhat diskriminaci na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace a bojovat proti ní, byly již přijaty tři směrnice⁴, které zakazují diskriminaci na základě věku, sexuální orientace, zdravotního postižení a náboženského vyznání nebo přesvědčení v zaměstnání, povolání nebo odborném vzdělávání a které ochranu před diskriminací založenou na rase a příslušnosti k pohlaví rozšiřují mimo oblast zaměstnání tak, aby zahrnovala sociální ochranu a přístup ke zboží a službám.

Komise se aktivně podílí na zajišťování řádného provádění těchto směrnic. Celková situace je pozitivní. Vnitrostátní právní předpisy, kterými se tyto směrnice provádějí, měly hmatatelný dopad na boj proti diskriminaci. Několik členských států již pokročilo nad rámec požadavků právních předpisů EU v oblasti poskytování ochrany před diskriminací. V roce 2006⁵ a 2008⁶ Komise informovala o provádění směrnic o diskriminaci na základě rasy a etnického původu a diskriminaci v zaměstnání a povolání. V případech, kdy Komise nebyla spokojena s řádným dodržováním povinností členských států, zahájila řízení pro porušení práva. To se týká přibližně poloviny členských států. Problémy souvisí především se skutečností, že vnitrostátní právní předpisy nezahrnují všechny osoby a oblasti, na které se vztahují směrnice EU, dále s definicemi diskriminace, které se liší od definicí uvedených ve směrnicích, a s nesrovnalostmi při poskytování pomoci obětem diskriminace. Komise v současné době rovněž kontroluje, zda členské státy splnily svou povinnost provést směrnici z roku 2004 o diskriminaci na základě pohlaví při přístupu ke zboží a službám, a v roce 2010 poskytne zprávu o jejím provádění a případně navrhne změny, jak je ve směrnici uvedeno.

Řádné provedení evropských předpisů do vnitrostátního práva je však jen jedním z požadavků. Členské státy rovněž musejí zajistit, aby jejich systémy náprav pro oběti a jejich opatření na zvyšování informovanosti byly účinné v praxi⁷. Každý musí znát svá práva a musí být schopen jich využívat.

Vnitrostátní subjekty zabývající se rovností, které byly zřízeny na základě směrnic za účelem prosazování rovného zacházení a boje proti diskriminaci na základě rasy, etnického původu nebo pohlaví, hrají důležitou roli při pomoci obětem diskriminace v tom, že jim poskytují informace a podporu při podávání stížností. Mohou dávat pokyny poskytovatelům služeb nebo ostatním zainteresovaným stranám, pokud jde o plnění jejich povinností, a mohou

⁴ Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ (Úř. věst. L 180, 19.7.2000, s. 22), 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání (Úř. věst. L 303, 2.12.2000, s. 16), a 2004/113/ES ze dne 13. prosince 2004, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování (Úř. věst. L 373, 21.12.2004, s. 37).

⁵ KOM(2006) 643 v konečném znění.

⁶ KOM(2008) 225 v konečném znění.

⁷ Průzkum Eurobarometr ukázal, že pouze 33 % Evropanů zná svá práva, pokud by se stali oběti diskriminace, viz http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/public/pubst_en.htm.

podporovat mediaci a alternativní řešení sporů. Stížnosti mohou být tudíž často vyřešeny mimosoudní cestou. Pomocí programu Progress⁸ podporuje Komise rozvoj spolupráce mezi subjekty zabývajícími se rovností a posilování jejich kapacity prostřednictvím sítě Equinet⁹.

Komise rovněž pořádá pravidelné výměny informací mezi subjekty zabývajícími se rovností, které se týkají nejnovějšího vývoje právního rámce a obecných problémů souvisejících s diskriminací na základě pohlaví. Na těchto základech Komise provádí přezkum účinnosti vnitrostátních sankcí a lhůt pro podávání žalob vnitrostátním soudům. To jsou dva základní prostředky odrazující od diskriminačního chování a poskytující obětem účinnou právní ochranu. Komise rovněž pracuje s těmito subjekty na přezkumu účinnosti právních předpisů o rovných mzdách v rámci řešení přetrvávajícího rozdílu mezi platy žen a mužů.

2.2 Další rozvoj právního rámce

Nehledě k tomuto pokroku je evropský právní rámec pro odstranění diskriminace stále neúplný, a to zejména v tom, že zatímco některé členské státy přijaly opatření zakazující diskriminaci na základě věku, sexuální orientace, zdravotního postižení a náboženského vyznání nebo přesvědčení mimo oblast zaměstnávání, neexistuje v Evropské unii jednotná minimální úroveň ochrany osob, které byly vystaveny takové diskriminaci.

Přesto je diskriminace na těchto základech zjevně stejně nepřijatelná v zaměstnání i mimo něj. Pokud se jedná o ochranu před diskriminací, hierarchizace není možná. Z tohoto důvodu Komise ve svém legislativním a pracovním programu pro rok 2008 vyhlásila, že hodlá navrhnout nové iniciativy k doplnění právního rámce založené na výsledcích rozsáhlé veřejné konzultace. Tento závazek byl rovněž reakcí na výzvy Rady, aby Komise přezkoumala veškeré rozdíly, které případně existují ve stávajícím nediskriminačním právním rámci Společenství, a Evropský parlament znovu zopakoval žádost o rozšíření tohoto právního rámce.

Návrh směrnice, která je připojena k tomuto sdělení, otevírá cestu k doplnění evropského právního rámce pro nediskriminaci. Směrnice zajistí, aby ve všech 27 členských státech byly zakázány všechny formy diskriminace, včetně obtěžování, na základě věku, sexuální orientace, zdravotního postižení a náboženského vyznání nebo přesvědčení a aby oběti měly k dispozici účinné právní prostředky ke zjednání nápravy. Přijetím směrnice bude proveden článek 13 Smlouvy o založení Evropského společenství ve všech ohledech a bude ukončeno jakékoliv hierarchizované chápání ochrany.

Tento ambiciózní cíl si vyžaduje přístup, který je širší co do oblasti působnosti, ale zároveň realistický, a odráží specifický charakter dotčených oblastí. Vnitrostátní tradice a přístupy v takových oblastech, jako je zdravotní péče, sociální ochrana a vzdělávání, jsou obvykle různorodější než v oblastech souvisejících se zaměstnáním. Pro tyto oblasti je charakteristická legitimita společenské volby v oblastech spadajících do vnitrostátní působnosti.

Rozmanitost evropských společností je jednou ze silných stránek Evropy a musí být dodržována v souladu se zásadou subsidiarity. O tématech, jako je organizace a obsah vzdělávání, uznávání manželského nebo rodinného stavu, adopce, reprodukční práva a ostatní obdobné otázky, by se mělo rozhodovat na vnitrostátní úrovni. Návrh směrnice tudíž

⁸ Rozhodnutí č. 1672/2006/ES ze dne 24. října 2006, Úř. věst. L 315, 15.11.2006, s. 1.

⁹ European Network of Equality Bodies (Evropská síť subjektů zabývajících se rovností) <http://www.equineteurope.org>.

nevyžaduje, aby členské státy upravily své stávající zákony a praxi týkající se této problematiky. Nejsou dotčena ani vnitrostátní pravidla o církvích a ostatních náboženských organizacích a jejich vztahu se státem. Je tedy například zachováno právo členských států umožňující suverénní rozhodování o takových otázkách, jako je povolení přijímání do škol na základě výběru, uznávání sňatků osob stejného pohlaví a typ vztahů mezi organizovaným náboženstvím a státem.

Různé důvody diskriminace se navzájem podstatně liší a každý z nich vyžaduje specifický postup. Nejedná se o vytváření hierarchie mezi jednotlivými důvody, ale o poskytnutí nejvhodnější formy ochrany před každým z nich.

Pokud jde o věk, existují situace, kdy odlišné zacházení na takovém základě může být odůvodněno veřejným zájmem. Mezi příklady patří požadavky na minimální věk pro přístup ke vzdělání či určitému zboží a službám, zvýhodněné sazby pro určité věkové skupiny používající veřejnou dopravu nebo navštěvující muzea. Pokud pojišťovatelé a banky používají věk jako pojistně-matematický faktor pro posouzení rizikového profilu zákazníků, nepředstavuje tato skutečnost nutně diskriminaci, i když by tento faktor měl být používán pouze v relevantních případech a na základě objektivních důkazů. Tato zásada platí i v případě zdravotního postižení. Komise společně s dalšími zúčastněnými subjekty hodlá zahájit dialog s poskytovateli finančních služeb v zájmu výměny a podpory osvědčených postupů.

Zdravotní postižení rovněž vyžaduje specifický a na míru upravený postup. Mnohé členské státy již mají právní předpisy poskytující ochranu osobám se zdravotním postižením, ale existují významné rozdíly týkající se typu zajišťované ochrany a příslušných oblastí. Kromě toho přijetí Úmluvy Organizace spojených národů o právech zdravotně postižených osob, kterou Evropské společenství a jeho členské státy společně podepsaly, vyžaduje společné standardy pro provádění úmluvou stanovených práv do vnitrostátního práva.

Skutečná rovnost pro osoby se zdravotním postižením nemůže být zaručena pouze zákazem diskriminace. Naopak závisí na pozitivních opatřeních, včetně reakcí na potřeby osob se zdravotním postižením. Chybějící možnosti přístupu pro zdravotně postižené jsou v evropských společnostech stále více považovány za nepřipustné. Podpora aktivního přístupu osob se zdravotním postižením přináší reálný hospodářský a sociální prospěch. Stejně jako tomu bylo v případě směrnice z roku 2000 v oblasti zaměstnání, měla by opatření zaměřená na potřeby zdravotně postižených být rozumná – přiměřená potřebám klientů nebo uživatelů a nákladům vznikajícím dotyčné instituci nebo podniku. Členské státy budou nadále moci poskytovat osobám se zdravotním postižením vzdělávání buď ve všeobecných, nebo ve specializovaných zařízeních.

Budoucí směrnice bude uplatňována v nejrůznějších situacích v rámci Evropské unie. Je proto vhodné ponechat členským státům prostor pro flexibilitu. Například zdánlivě neutrální pravidla, která by však mohla mít v praxi na určitou skupinu znevýhodňující dopad, by mohla být přípustná v případě, že budou přiměřená a budou sledovat legitimní cíle. Při monitorování uplatňování Směrnice bude Komise věnovat zvláštní pozornost využití této možnosti.

Návrh směrnice se vztahuje na poskytování veškerého zboží a služeb. Nebylo by přiměřené, aby se na jednotlivce jednající čistě jako soukromé osoby vztahovaly všechny povinnosti vyplývající z návrhu směrnice. Z tohoto důvodu návrh směrnice vychází z postupů některých členských států a obsahuje ustanovení omezující její použití na komerční poskytování zboží a služeb. Na soukromé osoby se směrnice vztahuje pouze tehdy, pokud provádí své obchodní činnosti.

Pokud jde o klíčové koncepty a mechanismy, přejímá navržená směrnice úspěšný model použitý ve stávajících směrniciích. Odráží tudíž stávající právní předpisy, pokud se jedná o definice přímé a nepřímé diskriminace, obtěžování a navádění k diskriminaci. Ustanovení týkající se role subjektů zabývajících se rovností a povinnosti členských států umožnit v případě diskriminace řádnou nápravu před vnitrostátními soudy jsou stejná jako ve stávajících právních předpisech. Tyto koncepce a mechanismy jsou tudíž veřejným a soukromým organizacím v členských státech již známy, což by mělo provádění a uplatňování nového nástroje usnadnit. Doplněním stávajících směrnic se navrhovaný přístup současně vyhýbá znovuotevření diskuse a vzniku nejistoty, pokud jde o stávající *acquis*. Komise věří, že tento návrh nabízí vyváženou a realistickou cestu k doplnění evropského nediskriminačního rámce, a vyzývá Radu a Evropský parlament, aby bezodkladně pokračovaly v dalších diskusích.

3. POSÍLENÍ NÁSTROJŮ POLITIK PRO AKTIVNÍ PROSAZOVÁNÍ ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ

Pokrok v oblasti nediskriminace a rovných příležitostí se u všech důvodů diskriminace opírá jak o pevnou legislativní základnu, tak o celou řadu politických nástrojů. Patří sem zvyšování informovanosti, začlenění této problematiky do všech oblastí, sběr údajů a pozitivní opatření. Usnesení Rady o následných opatřeních k Evropskému roku 2007 zdůraznilo význam plného povědomí o těchto politických nástrojích a jejich dalším rozvoji.

3.1 Posílení politických nástrojů

Začlenění nediskriminace do všech oblastí

Zásady začlenění této problematiky do všech oblastí by se měly týkat všech důvodů diskriminace podle článku 13 Smlouvy o založení ES, pokud má být omezena nerovnost a diskriminace, jimž jsou vystaveny všechny skupiny. Dva z důvodů se již staly předmětem specifických politik EU zahrnujících dobře propracovaný soubor činností zaměřených na začlenění uvedené problematiky do všech oblastí. Strategie EU v oblasti zdravotního postižení je založena na akčním plánu Evropské unie pro oblast zdravotních postižení 2003–2010, a zejména na Evropském akčním plánu 2008–2009¹⁰. Provádění Úmluvy OSN o právech zdravotně postižených osob ze strany Společenství a členských států poskytne základ k těsnější spolupráci v této oblasti. Plán pro dosažení rovného postavení mužů a žen 2006–2010¹¹ poskytuje rámec pro činnost na poli rovnosti mužů a žen. Zvláštní pozornost bude věnována zařazení problematiky rovnosti mužů a žen do navrhovaných aktivit.

Komise na tyto výsledky naváže tím, že bude prosazovat systematické zahrnování nediskriminace a rovných příležitostí týkající se všech důvodů podle článku 13 do všech

¹⁰ KOM(2007) 738 v konečném znění.

¹¹ KOM(2006) 92 v konečném znění.

politik, a zejména do stávajících koordinačních mechanismů pro zaměstnanost, sociální začleňování, vzdělávání a odbornou přípravu. Komise sama zintenzivní prověřování dopadu otázek nediskriminace a rovných příležitostí uvedených v nových návrzích Komise a bude vybízet nevládní organizace, které mají zkušenosti ve specifických oblastech nediskriminace, aby se zúčastňovaly konzultací.

Komise naléhavě žádá členské státy, aby využívaly různé nástroje, osvědčené postupy a metodiky – již dostupné na úrovni Společenství a na vnitrostátní úrovni – určené k začleňování této problematiky do všech oblastí¹². Rovné příležitosti, otázky nediskriminace a požadavky na dostupnost budou obsaženy v plánovaném průvodci pro sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek, aby se v členských státech zvýšila informovanost o tom, jak propagovat nediskriminaci a rovné příležitosti prostřednictvím politiky a praxe při zadávání veřejných zakázek.

Komise bude také pokračovat v prosazování hodnot vztahujících se k nediskriminaci a rovným příležitostem v jiných politikách, jako jsou práva dítěte¹³ a rozšíření, a obecněji ve vnějších vztazích EU, včetně vztahů na mnohostranné úrovni. Zvláštní pozornost bude věnována právům osob náležejících k menšinám v nečlenských zemích.

Měření diskriminace a hodnocení pokroku

Pro posouzení rozsahu a povahy diskriminace a pro tvorbu, přizpůsobení, sledování a hodnocení politik jsou důležité přesné údaje. Existuje značná poptávka po údajích o všech důvodech diskriminace. Dostupné údaje se značně liší podle jednotlivých důvodů a podle členských států¹⁴, což sťažuje, případně znemožňuje jejich porovnatelnost.

Právní předpisy týkající se ochrany soukromí a údajů stanoví kritéria pro sběr a zpracování údajů¹⁵. Evropané obecně jsou ochotni poskytovat osobní informace anonymně v rámci šetření zaměřených na boj proti diskriminaci¹⁶. Komise zkoumá možnost: (i) pravidelného sběru statistických údajů o rozsahu a dopadu diskriminace společně se statistickými úřady členských států v rámci statistického programu Společenství, zejména údajů o diskriminaci na základě rasy a etnického původu, náboženství/přesvědčení a sexuální orientace, kde je stále nedostatek informací, a (ii) vypracování modulu EU pro průzkum veřejného mínění zabývající se diskriminací. Komise rovněž úzce spolupracuje se sítí Equinet na vývoji systému shromažďování informací o stížnostech, které vyřizují vnitrostátní subjekty zabývající se rovností.

¹² *Non-discrimination mainstreaming: instruments, case studies and the way forwards, (Začleňování nediskriminace do všech oblastí: nástroje, případové studie a cesta vpřed)*, Evropská komise, duben 2007.

¹³ Sdělení Komise *Směrem ke strategii EU o právech dítěte* (KOM(2006) 367 v konečném znění).

¹⁴ Viz *Conceptual Framework Study Report (Zpráva o koncepční rámcové studii)*, Evropská komise, leden 2008:

¹⁵ http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/pubst/stud/measprog08_en.pdf.

Viz *Measuring discrimination: Data collection and EU equality law*, European network of legal experts in the non-discrimination field, (*Měření diskriminace: Sběr údajů a právní předpisy EU o rovnosti*, Evropská síť právních expertů v odvětví nediskriminace), únor 2007:

¹⁶ http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/legnet/07measdis_en.pdf.

75 % Evropanů je připraveno uvést svůj rasový původ, 74 % svoje náboženské vyznání a 65 % svoji sexuální orientaci: viz zvláštní průzkum Eurobarometr 263, leden 2007.

Pozitivní opatření

Rovnocenné zacházení může vést k formální rovnosti, ale nestačí pro dosažení rovnosti v praxi. Právní předpisy Evropské unie o nediskriminaci nebrání členským státům zachovat nebo přijmout specifická opatření k prevenci nebo vyrovnání nevýhod spojených s diskriminací z důvodů, pro něž je stanovena ochrana.

Úloha, kterou mohou mít pozitivní opatření při odstraňování nedostatečné skutečné rovnosti ve společnosti¹⁷, je stále více oceňována. Některé členské státy¹⁸ zavedly ustanovení, podle nichž jsou veřejné orgány povinny prosazovat rovnost jakožto hlavní cíl veškeré své činnosti. Komise využije stálého dialogu s členskými státy k propagaci plného využívání možností pro pozitivní opatření, zejména pokud jde o přístup ke vzdělání, zaměstnání, bydlení a zdravotní péči.

Zvyšování informovanosti a vzdělávání

Informovanost o stávajících právních předpisech je prvotní podmínkou k tomu, aby případné oběti tyto předpisy skutečně využívaly a aby si zaměstnavatelé, poskytovatelé služeb a úřady byli vědomi svých povinností. Jak bylo však poznamenáno dříve, zůstává informovanost o nediskriminačních právních předpisech nízká¹⁹. Pokud má být dosaženo dalšího pokroku, týkají se nejvýznamnější změny, které jsou nejobtížněji realizovatelné, boje proti všem formám stereotypů a předsudků. Informační kampaň EU „Pro rozmanitost. Proti diskriminaci.“ bude pokračovat v těsné spolupráci s vnitrostátními pracovními skupinami sdružujícími představitele občanské společnosti, vládní úředníky, sociální partnery a další zúčastněné strany. Komise bude rovněž poskytovat další podporu pro vzdělávání v oblasti stávajících právních předpisů a pro orientaci na klíčové zúčastněné strany, včetně subjektů zabývajících se rovností, soudců, právníků, nevládních organizací a sociálních partnerů.

Prosazování výhod rozmanitosti na pracovišti

Komise²⁰ a členské státy²¹ podporují rozvoj řízení rozmanitosti jak ve velkých společnostech, tak i v malých a středních podnicích²², přičemž uznávají, že účinnost právních předpisů se zvyšuje, pokud jsou spojeny s pokrokovými a inovativními strategiemi prováděnými zaměstnavateli při řízení stále různorodější pracovní síly.

Rada vyzvala členské státy a Komisi, aby dále prosazovaly rozmanitost pracovní síly a podporovaly rozvoj vhodných podnikatelských nástrojů, včetně dobrovolných chart²³. Společně s podnikatelskými a zaměstnavatelskými organizacemi bude pak Komise

¹⁷ *Beyond Formal Equality: Positive Action under Directives 2000/43/EC and 2000/78/EC, (Více než formální rovnost: Pozitivní opatření podle směrnic 2000/43/ES a 2000/78/ES)*, Evropská komise, říjen 2007: http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/legnet/bfe07_en.pdf.

¹⁸ Spojené království a Finsko.

¹⁹ Zvláštní průzkum Eurobarometr 263/TNS Opinion and Social.

²⁰ *The Business Case for Diversity – Good practices in the workplace* (Obchodní případ rozmanitosti – Osvědčené postupy na pracovišti), Evropská komise, 2005: http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/events/busicase_en.pdf.

²¹ Francie, Belgie (Region Brusel-hlavní město) a Německo.

²² *Diversity at work: 8 steps for small and medium-sized businesses, (Rozmanitost při práci: 8 kroků pro malé a střední podniky)* Evropská komise, 2007: http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/pubst/broch/8steps07_en.pdf.

²³ Usnesení Rady 2007/C 308/01 ze dne 5. prosince 2007.

podporovat dobrovolné iniciativy v celé Evropské unii. Komise rovněž prosazuje spolupráci mezi podniky, obchodními školami a univerzitami týkající se možností těsnější spolupráce ve výzkumu a vzdělávání o tématech souvisejících s rozmanitostí. Dále bude prosazovat rozmanitost a kvalitnější řízení rozmanitosti ve veřejné správě na úrovni Evropské unie a na vnitrostátní úrovni²⁴.

3.2 *Rozvoj dialogu o nediskriminaci a rovných příležitostech*

V roce 2007 vytyčil Evropský rok rovných příležitostí pro všechny nové cesty pro prosazování nediskriminace a rovných příležitostí tím, že všechny subjekty zapojil do dialogu napříč jednotlivými tématy na úrovni Společenství a na vnitrostátní úrovni. Členské státy a občanská společnost uznaly význam přenesení tohoto dialogu na trvalejší základnu. Tyto výměny se budou opírat o každoroční vrcholné schůzky o rovnosti, které shromáždí zúčastněné subjekty na nejvyšší úrovni s cílem provést vyhodnocení a přinést nové impulsy a orientace.

Komise ustanovila vládní skupinu odborníků²⁵ pro nediskriminaci, aby prozkoumala dopad nediskriminačních opatření na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU, schválila osvědčené postupy prostřednictvím vzájemného učení a připravila kritéria pro hodnocení účinnosti nediskriminačních politik. Komise hodlá pracovat s touto skupinou například při návazných opatřeních ohledně zjištění srovnávací studie o homofobii a diskriminaci na základě sexuální orientace v EU, kterou zpracovala Evropská agentura pro základní práva. Skupina se bude pravidelně setkávat s občanskou společností, sociálními partnery a sítí Equinet. Společenství by mohlo využívat program Progress pro podporu identifikace inovativních postupů v rámci tohoto procesu. Komise bude o výsledcích této činnosti informovat na vrcholných schůzkách o rovnosti.

Komise chce tyto nové mechanismy řízení využívat při řešení otázky vícenásobné diskriminace pomocí zavedené praxe některých členských států, podle níž mohou oběti takové diskriminace podat stížnost v jediném právním řízení a která důkaz o tom, že k diskriminaci došlo z více než jednoho důvodu, pokládá za přitěžující okolnost. Komise zvýší informovanost o vícenásobné diskriminaci pomocí finančních aktivit a poskytne finanční prostředky pro menší sítě nevládních organizací zastupujících intersekcionalní skupiny.

3.3 *Používání lepších nástrojů pro dosažení pokroku při sociálním začlenění Romů*

Zatímco podpora boje proti diskriminaci prostřednictvím legislativních nástrojů a politik přináší prospěch všem potenciálně zúčastněným skupinám, je nadále důležité řešit zvláštní obavy specifických skupin. Situace Romů je v současné době obzvláště znepokojující a je charakterizována přetrvávající individuální a institucionální diskriminací a rozsáhlým sociálním vyloučením. Odsouvání milionů lidí na okraj společnosti je nepřijatelné zejména z hlediska rovnosti a účinného požívání lidských práv. Je neomluvitelné rovněž z pohledu sociální soudržnosti. A v neposlední řadě je rozsáhlá nezaměstnanost takové velké skupiny obyvatel ekonomickou ztrátou. Řešení tohoto naléhavého problému je společným úkolem Evropské unie a členských států.

²⁴ Například prostřednictvím studie dokumentující postupy zaměstnavatelů ve veřejném sektoru v boji proti diskriminaci a prosazování rozmanitosti.

²⁵ SEK(2008) 3261.

Komise opakovaně odsoudila všechny projevy protiromského smýšlení jako specifickou formu rasismu, která je neslučitelná se zásadami Evropské unie. Uplatňování právních předpisů Evropské unie v oblasti diskriminace v členských státech je základním výchozím bodem pro začleňování romských občanů. Komise bude záležitost stále pozorně sledovat a zintenzivní svoji spolupráci s vnitrostátními subjekty zabývajícími se rovností, aby zlepšila jejich schopnost řešit případy diskriminace Romů. Komise bude nadále podporovat posilování kapacit uvnitř romské občanské společnosti a propagovat jejich zapojování do všech úrovní rozvoje a provádění politiky.

Situaci romských občanů se zabývala Evropská rada, která v prosinci 2007 vyzvala Komisi, aby „posoudila stávající politiky a nástroje a předložila Radě zprávu o dosaženém pokroku“. Doprovodný pracovní dokument útvarů Komise reaguje na tento požadavek. Dokazuje, že existuje účinný legislativní rámec, že jsou k dispozici finanční a politické nástroje pro koordinaci, které jsou využívány ve stále větší míře, ale že lze udělat více, aby byly využívány efektivněji.

Účinek těchto nástrojů však závisí na angažovanosti členských států a schopnosti všech zúčastněných stran využívat je v plné míře. V červnu 2008 Evropská rada požádala Radu, aby se touto problematikou bezodkladně zabývala. Komise využije veškeré dostupné prostředky, aby tento proces podpořila v očekávání, že Evropská rada přijme jasný závazek na konci francouzského předsednictví.

V zájmu podpory a prosazování společného závazku členských států, orgánů Evropské unie a občanské společnosti uspořádá Komise v září 2008 v rámci Evropského roku mezikulturního dialogu romskou vrcholnou schůzku Evropské unie, na níž se sejdou všechny zúčastněné strany; závěry vrcholné schůzky budou předloženy francouzskému předsednictví k dalšímu posouzení v Radě ministrů ještě před zasedáním Evropské rady v prosinci 2008. Kromě toho provede Komise na základě již uskutečněného rozsáhlého průzkumu komplexní studii stávajících politik a institucionálních mechanismů a jejich vztahu k programům a projektům týkajícím se romských občanů s cílem zjistit úspěšné přenosné postupy pro lepší využívání nástrojů Společenství a vnitrostátních nástrojů.

4. ZÁVĚR

Komise je pevně odhodlána bojovat proti všem formám diskriminace uvedeným v článku 13 Smlouvy o založení ES a bude nadále pečlivě sledovat provádění stávajících směrnic. V zájmu dokončení právního rámce EU je předkládán návrh směrnice o zákazu diskriminace na základě věku, zdravotního postižení, sexuální orientace, náboženského vyznání nebo přesvědčení mimo oblast zaměstnání. Komise vyzvala Radu a Parlament, aby bezodkladně pokračovaly v dalším projednávání tohoto návrhu.

Úspěšná právní ochrana práv jednotlivců musí být provázena aktivním prosazováním nediskriminace a rovných příležitostí. Komise se zavazuje, že dosáhne dalšího pokroku na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni v klíčových oblastech, jako je zvyšování informovanosti, začleňování nediskriminace do všech oblastí, pozitivní opatření a sběr údajů. Důraznější řízení nediskriminační politiky by mělo usnadnit výměnu osvědčených postupů, vzájemné učení a srovnávání mezi členskými státy a podporovat rozvoj nových přístupů například řešením vícenásobné diskriminace.

Komise bude ve spolupráci s občanskou společností a sociálními partnery sledovat provádění iniciativ uvedených v tomto sdělení. Bude hodnotit pokrok a dopad specifických aktivit.